

5. Koptilov, V. (1972). *Pershotvir i pereklad [Rozdumy i sposterezhennia]*. [Original and translation [Reflections and observations]]. Kyiv : Dnipro. [in Ukrainian].
6. Koptilov, V. (1983). *Na poriadku dennomu. Literaturna Ukraina*. [On the agenda]. 1983. № 2. S. 5–6. [in Ukrainian].
7. Prushkovska, I. (2015). *Nezamknienist kanonu: poetyka turetskoi dramaturhii: monohrafiia* [The openness of the canon: the poetics of Turkish drama]. Kyiv: Ukrainyskyi pysmennyk. [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ірина Прушковська – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри іноземних мов НН Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові інтереси: перекладознавство, методика викладання іноземних мов, турецька художня література.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Iryna Prushkovska – Doctor of Philology, Associate Professor, Professor of the Department of Foreign Languages, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University.

Scientific interests: translation studies, methods of teaching foreign languages, Turkish fiction.

УДК 811.161.2'373

DOI: 10.36550/2522-4077-2022-1-202-76-83

ЛАТИНІЗМИ ЯК ЧИННИК ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Олег СЕМЕНЮК (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0002-1496-464X

Email: semenyuk_oleg@ukr.net

Ганна ПАТЛАТА (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0001-7877-2850

Email: patlataav@ukr.net

СЕМЕНЮК Олег, ПАТЛАТА Ганна. ЛАТИНІЗМИ ЯК ЧИННИК ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Поширеною є думка, що в сучасному суспільстві спостерігається зниження вимог до культури мови і якості мовлення. Це стосується й українських реалій, у яких до загальної тенденції демократизації мовних норм додалося ще багато різноманітних екстралінгвальних чинників, які впливають на стан і якість мовлення українців. Як відомо, мова – це доволі стійка система, що здатна до саморегуляції, і на кожну спробу тиску, патогенного впливу завжди знаходиться дія, що його нейтралізує. Одним із явищ, яке дозволяє вже тривалий час підтримувати стан української мови на належному рівні, є інтелектуалізація. Потужним чинником інтелектуалізації української мови завжди були латинізми, які вже давно є її невід’ємними елементами. Наш час додав до їх функціонування нових фарб.

Ключові слова: латинізми, запозичення, інтернаціоналізми, інтелектуалізація мови, сучасна українська мова.

SEMENIUK Oleg, PATLATA Hanna. LATINISMS AS THE FACTOR OF THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE INTELLECTUALISATION.

Linguocultural, conceptual, and communicative principles have been recently gaining more attention of the language researchers. Units of language have been studied within the paradigm of cultural and historical phenomena. This paper highlights the process of language intellectualisation process and its role in stabilising both Ukrainian language state and culture of speech. Ukrainian language norms have been already manifesting some democratisation trends in its environment and even still keep on absorbing various additional extralingual factors which influence conditions and quality of the Ukrainian speech. As the language is known to be a self-sustainable system resilient to any pressure and pathogenic impact it happens to provide a neutralising counter-effect. So, intellectualisation can be considered one of the phenomena which adds to the Ukrainian language culture and helps to support it on an appropriate level. Latinisms were

always a powerful factor of the Ukrainian language intellectualisation and constitute its indivisible component. Recent times have just enriched their functioning with new nuances.

Keywords: *Latinisms, borrowing, internationalisms, language intellectualisation, modern Ukrainian language.*

Вступ. Доволі поширеною є думка, що в сучасному постіндустріальному суспільстві можна спостерігати зниження вимог до культури мови і якості мовлення. Це стосується й українських реалій, де до загальної тенденції демократизації мовних норм додалося ще багато різноманітних екстралінгвальних чинників, що впливають на стан сучасної української мови. Але, як відомо, мова – це доволі стійка система, що здатна до саморегуляції, і на кожную спробу тиску, патогенного впливу завжди знайдеться явище, яке його нейтралізує, врівноважить. Одним із процесів, що дозволяє вже тривалий час підтримувати культуру української мови і мовлення, є інтелектуалізація.

Питання інтелектуалізації мови є досить актуальним у колі загальної проблематики лінгвістики. «Лінгвістика нового часу виявляє значний інтерес до теорій еволюції природи і культури, де визначальною для аргументації є мова в її пізнавальних і цивілізаційних параметрах – мова як мисленнєва форма, мова як інтелектуальна сутність, мова як функція і трансформація свідомості, мова як субстанція культури. Вербалізація інтелекту нації – це складний комплекс питань про еволюцію мовних форм свідомості та онтологічну й історичну зумовленість простору словесної культури, що формулюються в категоріях антропологічно зорієнтованої теорії пізнання» (Шевченко, 2002: 30).

Аналіз проблеми інтелектуалізації мови в сучасній науці спирається на фундаментальні філософські (Ф. Гегель, Ж. Дельоза, Ж. Лакан, М. Фуко та ін.), культурологічні

(Г.-Г. Гадамер, М. Гайдеггер, А. Крьобер, Е.Р. Сервіс, М. Саллінс та ін.) та лінгвістичні (Н.Д. Арутюнова, А. Вежбицька, М. Блек, С.Я. Єрмоленко, В.Г. Жайворонок, Ю.О. Карпенко, Е. Кассіер, М.П. Кочерган, Д. Лакофф, Л.А. Лисиченко, А. Річардс, П. Рікер, В.М. Русанівський, В.Г. Скляренко, Ю.С. Степанов, О.С. Снітко, Н.В. Слухай, О.О. Тараненко, Ф. Уїлбрайт, Л.І. Шевченко та ін.) розвідки. «Лінгвістична сутність інтелектуалізації визначається в аспектологічному дискурсі: мова постає формалізованою матрицею, символічним записом характеру засвоєння людиною позамовної дійсності. Водночас мовні одиниці, форми є відбитком людського буття, виступають засобом мовної концептуалізації світу, формуючи мовну картину останнього. Мовні форми ментальності накладають відбиток на сприйняття реальності людиною – сприйняття «крізь призму мови», що доводить залежність когнітивної семантики від ментального досвіду людини» (Шевченко, 2002: 15).

Виклад основного матеріалу. У нашій статті ми зосередимося на одному зі складників цього доволі складного та поліаспектного процесу і розглянемо латинізми як елементи інтелектуалізації сучасної української мови. Усі вияви мовної діяльності класифікуємо як дискурс. Під латинізмами розуміємо різновид запозичень – слово, його окреме значення, вислів, морфему, формант тощо – запозичені з латинської мови або утворені за її зразком. Вони переважно усвідомлюються мовцями як чужорідний елемент і зберігають ознаки свого походження. Запозичення з латини становлять помітну частину інтернаціоналізмів української мови. Серед них виокремлюються скальковані фразеологізми (*золота середина, гола правда*). Окремі слова, вирази й крилаті вислови латинського походження можуть передаватися на письмі латиницею (*Per aspera ad astra – через труднощі до зірок*).

Часто зазначається, що: «Проблема інтелектуалізації й посилення виражальних можливостей української літературної мови актуалізувалася в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., що зумовлено розширенням сфери функціонування української літературної мови й урізноманітненням тематики українського писемного слова, в тому числі й художньої літератури. Це час появи значної кількості письменників, мова яких відзначається високим інтелектуальним рівнем» (Голоюх, 2016: 55). Цікавими в цьому аспекті є дослідження внеску в інтелектуалізацію української мови Ліни Костенко (Л.П. Петрова), Юрія Клена (О.М. Черевченко), Лесі Українки (Я.В. Януш) та ін. Зазвичай, у контексті лінгвістичного напрямку дослідження інтелектуалізації української літературної мови перебуває і проблема інтелектуалізації художнього тексту, ідіостилу письменника тощо.

У зв'язку з цим вважається, що інтелектуалізація як семантична і стильова характеристика художнього тексту пов'язана з тяжінням до роздумів, внутрішніх монологів, перевагою раціональних елементів образного мислення письменника над чуттєвими. Дослідники індивідуального мовлення письменників зазначають, що процеси підвищення інтелектуального рівня художньої прози спричинили активізацію значної кількості книжної лексики, зокрема назв абстрактних понять. Таким чином, особливої ваги з огляду на інтелектуалізацію мови набувають різноманітні терміни, активним «постачальником» яких є латина.

Термінологічність і точність висловлювань у мові вважали ознакою її інтелектуальності представники Празького лінгвістичного гуртка. В їх розвідках зазначалося, що «під інтелектуалізацією літературної мови (яку також можна було б назвати раціоналізацією) розуміємо такий ступінь розвитку мови, при якому висловлювання стають більш визначеними та точними, а у випадку необхідності – абстрактними та здатними виражати всю складність думок і їх взаємозв'язок» (Гавранек, 1967: 349).

Сучасні дослідники наголошують у продовження цієї тематики, що «інтелектуалізація виявляється в збільшенні кількості слів з абстрактними значеннями – назвами абстрактних дій, процесів, станів, якості в пришвидшених темпах поповнення словникового складу мови інтернаціоналізмами, запозиченими словами, багато з яких називають одиниці, об'єднані категорією абстрактної якості, в процесах термінування і детермінування лексики, зростання питомої ваги композитів і юкстапозитів, а також продуктивності багатьох словотворчих засобів (основ, афіксів), які спеціалізуються на вираженні цієї категорії» (Клименко, 2009: 100).

Застосування специфічних, професійних номінацій у текстах різноманітних стилів, зокрема – художньому, публіцистичному, зумовлюється не тільки авторським смаком і майстерністю, але й тематичною спрямованістю певної інформації. У ХХІ столітті така спрямованість часто має науковий (технічний, філософський, юридичний, медичний тощо) характер. Таким чином у сучасному мовленні все частіше відображається загальна потреба суспільства до інтелектуалізації (Гошовська, 2014: 27). Учені (І.В. Гошовська, М.Н. Володіна та ін.) наголошують, що еволюція суспільства накладає свій відбиток на мову, що у свою чергу проявляється певними змінами у семантиці, граматиці, синтаксисі тощо. Прикладом впливу процесу глобалізації, який виявляється практично у всіх сферах суспільного життя, є інтенсивне проникнення професійних номінацій у літературну мову. Замкнутість термінологічних систем постійно порушується і, відповідно до сучасних мовних ситуацій, можна говорити про своєрідну термінологічну експансію, яку іноді визначають як тенденцію до «інтелектуалізації лексики».

Чинником інтелектуалізації також є використання в текстах ідей української та світової філософії, літератури. Саме поєднання в художніх, публіцистичних творах загальноєвропейських і вітчизняних культурних концептів дозволяє розглядати їх як важливий елемент інтелектуалізації української літературної мови. О.М. Черевченко наголошує на інтелектуалізаційному потенціалі цитат з латини та української культурної спадщини, особливому місці онімів (міфонімів, топонімів) в індивідуальному мовленні письменників тощо (Черевченко, 2005).

Латина завжди була потужним чинником інтелектуалізації української літературної мови, а латинізмів вже давно є невід’ємними елементами її лексичної та фразеологічної систем. Це підтверджує і стратифікація їх за часом появи: успадковані з давньоруської мови; запозичені у XV–XVIII століттях внаслідок вивчення латинської мови в українських навчальних закладах; запозичені у XIX–XX століттях переважно як елементи суспільно-політичної, медичної, біологічної, юридичної та іншої наукової термінології.

Для того, щоб елементи латини продовжували функціонувати в мові й мовленні, в суспільстві має існувати певне культурне тло, яке створює комунікативні та лінгвокультурні передумови активного застосування цих елементів. У XXI столітті в Україні з’явилися ще певні додаткові чинники, які сприяють функціонуванню латинізмів. Спробуємо їх позначити.

По-перше, релігійний чинник, який був відсунутий на периферію в Україні радянського періоду. Римо-католицька церква, офіційною мовою якої залишається латина, постійно збільшує свою присутність у країні. Якщо, наприклад, у 1997 році вона мала 712 парафій, 24 монастирі, 5 духовних навчальних закладів, 232 недільні школи і не мала жодного періодичного видання, то в 2019 році – 943 парафії, 111 монастирів, 10 духовних навчальних закладів, 390 недільних шкіл (кількість шкіл постійно змінюється, максимально їх було в 2006 році – 553), 20 засобів масової інформації. Римо-католицька церква присутня практично в усіх регіонах України, про що свідчить, наприклад, географія дієцезій (єпархій), які здійснюють управлінські функції: Львівська архидієцезія, Київсько-Житомирська, Кам’янець-Подільська, Одесько-Симферопольська, Луцька, Мукачівська, Харківсько-Запорізька дієцезії. Зазначимо, що переважна кількість громад знаходиться у Львівській (163 громади), Хмельницькій (153), Житомирській (145), Вінницькій (131) областях (Релігійно-інформаційна служба, 2019).

У сучасних умовах чинник католицької релігії вже не такий, як це було раніше. Латина не розповсюджується через релігійні відправи, не є мовою, яку обов’язково засвоюють вірні. Служби відбуваються українською, іноді – польською мовами, але релігійний контекст, частина релігійної літератури та інформації в костьолах, ритуальні формули під час служби активують латинські мовні елементи. Окремо слід говорити про роль духовних навчальних закладів, недільних шкіл, видавництва та церковних ЗМІ які, використовуючи у своїй діяльності латинську мову, прецедентні тексти, активують їх присутність в українському мовному просторі.

По-друге, культурно-освітній чинник. Із набуттям незалежності, впровадженням нових вимог мовної політики в сферах культури, засобів масової інформації, книгодрукування тощо певну роль у створенні можливостей застосування латинізмів, привернення уваги до їх інтелектуального, культурно-психологічного і виразного потенціалу відіграло книгодрукування. Українські видавництва здійснили переклад і друк творів відомих римських (латинських) філософів, політиків, поетів українською мовою – до цього переважна більшість текстів перекладалася російською. Наприклад, видавництво «Апріорі» (м. Львів)

тільки у 2020-2021 роках випустило у світ такі книги: Гай Саллюстій Крісп «Змова Катиліни»; Гай Юлій Цезар «Нотатки про війну з галлами: з додатком Авла Гірція»; Квінт Горацій Флакк «Оди. Еподи. Сатири. Послання»; Овідій. «Любовні елегії. Мистецтво кохання»; Боецій «Розрада від філософії»; Марк Гавій Апіцій «Про кулінарну справу римлян»; Марк Туллій Ціцерон «Про закони. Про державу. Про природу богів», «Філіппіки. Катон Старший, або Про старість» (в перекладах: Назара Вашишина, Володимира Литвинова, Андрія Содомори). Ці твори формують певний культурний контекст і «платформу» для поширення, цитування й функціонування латинізмів у сучасному дискурсі.

Окремо слід наголосити на важливості появи різного роду лексикографічних, довідкових, навчальних джерел. До словників латинських термінів, збірок латинських крилатих слів, які були надруковані українською ще до 1991 року, наприклад: Н.Г. Корж., Ф.Й. Луцька. «Із скарбниць античної мудрості» (К., 1988); Ю.В. Цимбалюк. «Латинські прислів'я і приказки» (К., 1990) тощо, додалося багато сучасних видань. Наприклад: «Латинські крилаті вирази» (Фоліо, 2013); Цимбалюк Ю.В. «Англо-латинсько-українсько-російський словник афоризмів» («Грамота», 2009); С.М. Лучканин. «Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем» («Науковий світ», 2009.); Хоміцька З.М. «Словник латинських юридичних висловів» («Право», 2008); О.М. Беляєва, В.М. Ждан, А.З. Цісик. «Латинсько-український медичний енциклопедичний словник: у 2 томах» («Медицина», 2020); О.М. Беляєва. «Українсько-латинський словник клінічних термінів» («Медицина», 2016) тощо.

По-третє, науково-освітній чинник. Традиційно латина та її елементи присутні у сфері сучасної науки й освіти. Існування в академічних установах та вищих навчальних закладах (світських і релігійних) відповідних відділів, кафедр, бібліотек, які проводять наукові дослідження, долучаються до продукування спеціальної літератури (підручників, посібників, полімовних тематичних словників, збірок латинських термінів тощо), сприяє існуванню та поширенню латинських мовних елементів і культурних концептів в українському середовищі. Слід також сказати про інформаційні та навчальні Інтернет-ресурси, які активно створюють навчальні заклади різних рівнів – від профільних гімназій до університетів. Ці платформи доволі різноманітні за наповненням і спрямуванням. Наприклад, багато шкільних сайтів мають сторінки, на яких розміщено крилаті вислови про навчання, виховання, Батьківщину, патріотизм тощо. Серед них багато латинізмів. Такі сторінки слугують довідковим матеріалом при написанні школярами творів, есеїв, рефератів, підготовці до публічних виступів тощо.

У закладах вищої освіти відбувається вивчення латини студентами спеціальностей «богослов'я», «класичні мови», «право», «медицина», «ветеринарія», «біологія», «хімія» тощо. Навіть студенти інших спеціальностей хоча б один-два рази за свою університетську кар'єру долучалися до латиномовного контексту співаючи, або підспівуючи, на посвяченні та випуску студентський гімн «*Gaudeamus*» (*gaudeamus* або *gaudeamus igitur*). Зазвичай запам'ятовуються та використовуються в мовленні фрази «*Vivat Academia! Vivant professores!*» («Хай живе академія! Хай живуть професори!»), але у цьому випадку важливе саме долучення до культурно важливого прецедентного тексту.

Окрім цього, можемо позначити ще багато ситуацій, коли навчальні заклади сприяють розповсюдженню елементів латини в сучасному мовленнєвому просторі. Так, у переважній більшості університетів Західної Європи та США зберіглася традиція мати девіз, який є квінтесенцією їх освітніх пріоритетів. Зазначимо, що ці

слогани можуть бути не тільки латиною, а й іншими мовами, зокрема – національними, але латина, традиційно, доволі популярна. Наприклад, девіз Лондонської школи економіки та політичних наук – «*Rerum cognoscere causas*» («Знати причини речей»). Массачусетський технологічний інститут має девіз – «*Mens et Manus*» («Головою і руками»), а Університет Джонса Гопкінса – «*The truth shall make you free*» («Істина зробить тебе вільним»). Після набуття незалежності вищі навчальні заклади України, навіть ті, які не мали давньої історії, також долучилися до цієї традиції і поставили девізи латиною на своїх гербах, а тепер й Інтернет-сайтах. Наприклад, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара має девіз – «*Docendo Discimus*» («Навчаючи вчимося!»), Києво-Могилянська академія – «*Tempus fugit, Academia sempiterna*» («Час плинний – Академія вічна»), Київський національний університет імені Тараса Шевченка – «*Utilitas honor et gloria*» («Користь, честь і слава»), Криворізький державний педагогічний університет – «*Veritas, creatio, libertas*» («Істина, творчість, свобода»), Національний університет «Львівська політехніка» – «*Litteris et artibus*» («Мистецтво та наука»), Львівський національний університет імені Івана Франка – «*Patriae decori civibus educandis*» («Освічені громадяни – слава Батьківщини»), Національний авіаційний університет – «*Vivere! Vincere! Creare!*» («Жити! Творити! Перемагати!»), Український католицький університет – «*Nosce te ipsum*» («Пізнай самого себе»). Девізи доволі активно виходять за межі університетського середовища, тому що стають елементами прямої та прихованої реклами навчальних закладів.

По-четверте, чинник реклами. Дещо несподіваним, але вагомим елементом «розповсюдження» латинізмів у сучасному суспільстві споживання та інформації стала реклама. Один із її типів – зовнішня. Давно засвоєні та нові для масового мовлення латинізми присутні на деяких рекламних вивісках, білбордах та сітілайтах, тексти яких є невід’ємним елементом своєрідної «мови міста». Переважна кількість таких латинізмів у назвах аптек, медичних кабінетів, клінік тощо. Так, мешканці українських міст часто бачать рекламні вивіски типу: «*Стоматологічна клініка «Імпладент*» (від лат. *dens* зуб, *implantatio* вживлення, імплантація), «*Люкс-Дент*», «*Стоматологія*» (від лат. *luxus* повнота життєвих сил, надмірна розкіш; *dens* зуб); «*Стоматологічна клініка «Арех*» (від лат. *apex* верхівка, кінчик); «*Магазин «Optimed*» (від лат. *optimas* знатний, видатний або *optimus* найкращий; *medicīna, medicus* медицина, лікар); «*Аптечна мережа «Віталюкс*» (від лат. *vita* життя, спосіб життя, людство, люди; *luxus* повнота життєвих сил, надмірна розкіш); «*Медичний центр «Ацинус*» (від лат. *acinus* «виноградна лоза», структурна одиниця легень); «*Медичний центр «Дерміс Медіком*» (від грецьк. *derma* шкіра; від лат. *medicīna, medicus* медицина, лікар) тощо.

Ці ж назви зустрічаються і в розгорнутих рекламних оголошеннях. Наприклад: «Медичний центр «Дерміс Медіком» надає медичні послуги у Кропивницькому. Персонал центру – це професіонали, які зможуть точно діагностувати захворювання та призначити правильне лікування у кожному окремому випадку» та ін. Але набагато потужніший пласт латинізмів атакує споживача через рекламу медикаментів («*Йодомарин*», «*Валеріана*», «*Комбіспазм*» тощо), предметів гігієни (зубна паста «*Dentalux*», зубна паста «*Professional BIOCALCIUM*», зубна паста «*Aquafresh*» тощо), косметичних засобів (крем «*NIVEA Soft*», дезодорант «*Crystal*» тощо), побутової хімії (миючий засіб для прибирання «*Титан*», засіб для чищення «*Містер Мускул*» тощо), продуктів харчування (шоколадний батончик «*Aero*», шоколадний батончик «*Mars*» тощо) та ін. Реклама цих товарів існує в різних видах: друкована, телевізійна, радіо, інтернет-реклама тощо. Наприклад: «Справжня

болгарська «Валеріана» – роками заспокоює наші нерви. Ситуацій, які викликають стрес – безліч. Але спільно зі справжньою болгарською Валеріаною ми віднайшли ту, яка провокує, чи не найбільше – і зняли про це рекламу. А що викликає стрес у вас?» (лат. *Valeriana* від *valeo* бути здоровим). Або: «Крем «NIVEA Soft». Так лагідно. Так ніжно. Загортайся у ніжність, легкість, м'якість як з кремом *Soft* від *NIVEA*. Крем має надлегку текстуру, глибоко зволожує і робить шкіру м'якою та пружною. Так лагідно. Так ніжно» (*Nivea* від лат. *niveus* сніжний, білосніжний, сліпучо-білий) тощо.

Важливо, що через рекламні тексти латинізми стають елементами повсякденного побутового дискурсу. Їх вживають автоматично, не особливо переймаючись етимологією. Але, як і будь-який термін, вони привносять у мовлення стилістичні аспекти книжності та додають йому логічності й точності. Тобто – виступають чинником інтелектуалізації.

Висновки. Підсумуємо викладене вище. Відомо, що в певні періоди історії європейської цивілізації, коли здавалося, що культура суспільства, його «дух» занепадають, до латини зверталися як до одного з засобів своєрідного відродження, реабілітації. Згадаємо, наприклад, нетривалу реставрацію класичної латини в епоху гуманізму (XIV – XV ст.), коли нею почали писати свої твори Джордано Бруно, Еразм Роттердамський, Микола Коперник та ін. Освічені представники суспільства відчували потужний культурно-цивілізаційний фон, який був за латиною та міг реалізовуватися її мовними елементами. У певному сенсі застосування латинізмів у сучасних мовах, зокрема і в українській, по суті має подібні передумови. Елементи латини, використовуючись у сучасному дискурсі, додають йому стабільності і комунікативної стрункості, нейтралізують тенденції примітивізму мовлення за рахунок своєї потужної культурної складової.

Ще декілька десятиліть назад учені розглядали функцію інтелектуалізації мови як таку, що переважно виявляється у творах художньої літератури, в ідіостилі письменників і поетів. Часи змінюються. Сучасне інформаційне суспільство продукує величезну кількість текстів різних стилів і жанрів. Пересічні носії мови – блогери, журналісти-фрілансери – активно дописуючи в соціальних мережах, можуть бути більш продуктивними в обсягах текстів та охопленні аудиторії, ніж деякі письменники або науковці минулого. Тому фактор інтелектуалізації їх мовлення, якщо можна сказати – ідіостиля, як і, наприклад, фактор впорядкування лексики пересічного мовця засобами термінології, дуже важливі для стану мовної культури.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гавранек Б. Задачи литературного языка и его культура. / Богуслав Гавранек // Пражский лингвистический кружок: сборник статей / [составление Н. А. Кондрашова]. – М.: Прогресс, 1967. – С.338 – 377.
2. Голоюх Лариса. Інтелектуалізація авторської модальності в сучасних українських прозових текстах / Л.Голоюх // Лінгвостилістичні студії. Науковий журнал Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2016. – Вип. 4. – С. 55-62.
3. Гошовська І.В. Детермінологізація як складова інтелектуалізації мови / І.В. Гошовська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Випуск 49. – Острог, 2014. – С.27-30.
4. Клименко Н.Ф. Термінування і детермінування в процесах інтелектуалізації сучасної української мови / Ніна Федорівна Клименко // *Studia Linguistica*. – 2009. – Випуск 3. – С. 100-107.
5. Релігійно-інформаційна служба України. [Електронний ресурс]: код доступу: https://risu.ua/religiyni-organizaciji-v-ukrajini-stanom-na-1-sichnya-2019-r_n97463
6. Черевченко О.М. Ідіостиль Ю.Клена у контексті інтелектуалізаторських мовних традицій українського неокласицизму. Автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / О.М. Черевченко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т філології. – К., 2005. – 20 с.

7. Шевченко Л.І. Інтелектуалізація української літературної мови: лінгвістична та теоретико-епістемологічна аспектологія. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук (10.02.01. 10.02.15) / Л.І.Шевченко. – Київ, КНУ ім. Т.Шевченка, 2002. – 41 с.

REFERENCES

1. Havranek B. (1967). Zadachy lyterarnoho iazyka y eho kul'tura. Prazhskyy lnhvystycheskyj kruzhok: sbornyk statej [sostavlenye N. A. Kondrashova]. [Prague Linguistic Circle: collection of papers [compilation by N.A. Kondrashov]]. *Progress – Progress*, 338 – 377 [in Russian].
2. Holoivukh L. (2016). Intelktualizatsiia avtorskoi modalnosti v suchasnykh ukrainskykh prozovykh tekstakh. [Intellectualization of authorial modality in modern Ukrainian prose texts]. *Linhvostylistychni studii. Naukovyj zhurnal Skhidnoevropejs'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Linguistic and stylistic studies. Scientific Journal of the Lesia Ukrainka East European National University*, 4, 55-62 [in Ukrainian].
3. Hoshovs'ka I. V. (2014). Determinolohizatsiia iak skladova intelktualizatsii movy. [Determinologization as a component of language intellectualization]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiia». Seriia «Filolohichna» – Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Philological series*, 49, 27-30 [in Ukrainian].
4. Klymenko N. F. (2009). Terminuvannia i determinuvannia v protsesakh intelktualizatsii suchasnoi ukrains'koi movy. [Termination and determination in the processes of intellectualization of the modern Ukrainian language]. *Studia Linguistica – Linguistic studies*, 3, 100-107 [in Ukrainian].
5. Relihijno-informatsijna sluzhba Ukrainy. [Religious Information Service of Ukraine]. [Elektronnyj resurs – Electronic resource]: kod dostupu: access code:
URL: https://risu.ua/religiyni-organizaciji-v-ukrajini-stanom-na-1-sichnya-2019-r_n97463
6. Cherevchenko, O.M. (2005). Idiostyl' Yu.Klena u konteksti intelktualizators'kykh movnykh tradytsij ukrains'koho neoklasytsyzmu. [Klen's idiostyle in the context of intellectualizing language traditions of Ukrainian neoclassicism]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: T.Shevchenko National University, Institute of Philology [in Ukrainian].
7. Shevchenko L.I. (2002). Intelktualizatsiia ukrains'koi literaturnoi movy: lnhvistychna ta teoretiko-epistemolohichna aspektolohiia. [Intellectualization of the Ukrainian literary language: linguistic and theoretical-epistemological aspectology]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Олег Семенюк – доктор філологічних наук, професор кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: вплив соціальних факторів на мову, лінгвістика тексту, мовна комунікація.

Ганна Патлата – викладач кафедри мовних та гуманітарних дисциплін №2 Донецького національного медичного університету, аспірантка кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: латинська мова, сучасна українська мова, латинізми.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Oleg Semeniuk – Doctor of Sciences (Philology), Professor of Department of Translation, Applied and General Linguistics of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: social factors in language, text linguistics, linguistic communication.

Hanna Patlata – teacher of Dept. of Languages and Humanities №2 Donetsk National Medical University, postgraduate student of Department of Translation, Applied and General Linguistics of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: Latin language, modern Ukrainian language, Latinisms.